

## KUR'AN VE SANÂT

Prof<sup>a</sup>. Dr. Mustafa TEMİZ<sup>δ</sup>

21.02.2018

“Rab’bin,  
sâdece kendisine kulluk  
etmenizi, ana babanıza da iyi davranmanızı  
kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veyâ her ikisi senin  
yanında yaşlanırsa, kendilerine ‘öf!’ bile deme; onları azarlama; ikisine  
de güzel söz söyle!”

İsrâ Sûresi, Âyet 23

### Giriş

Kur’an’ı her dinlediğimde, *bir de kıraatı-okuyuşu güzel birine rastladıysam*, o kadar mutlu oluyorum ki, *sanki o anda derhâl*, bu mutluluktan hüngür-hüngür ağlayacak duruma geliyorum... *Bu gün de aynı oldu*. İkinci namazından sonra, *imamın okuduğu aşır*, beni yine aynı duruma getirdi...



*Her sanâatçı yalnızca kendi çöplüğünü tanıyor...*

<sup>δ</sup>. Dosyalarda sayfa sonlarındaki [pdf](#), [html](#) uzantılı ve diğer adresler tıkladığımda, internetteki bu ilgili yazılara ânında ulaşılabilir.

<sup>ε</sup> Yazar, *particilik taassubunu* reddeder, **Türkiye Gemisi**’nin batmamasının garantisinin, İslâmî istikâmet doğrultusundaki çalış-malarda olduğuna inanır ve bu nedenle İslâmî istikâmeti benimseyenlerin tarafındadır. Yazar hakkında daha fazla bilgilenmek isteyenler, aşağıdaki internet adresini **tıklayabilirler**:

[http://mtemiz.com/bilim/BHB%20GEÇTİ%20\(Yalnızca%20çocuksuz%2031.07.2015\).pdf](http://mtemiz.com/bilim/BHB%20GEÇTİ%20(Yalnızca%20çocuksuz%2031.07.2015).pdf)

Face Book'ta gezinirken, *Türk Milleti'ni Millet yapan unsurlardan nasibi olmayan bir hanımefendinin*, yukarıdaki resimde de gördüğünüz gibi, "Kur'an kursuna ne gerek var. Sanât mı öğretiyor, ne öğretiyor?" dediğini görmüştüm... Bunu o sıralar bir köşeye not etmiştim... Aynı zamanda Face Book'ta, *bayanın bu sorusunun altına*, bir de yorum yapmış bulunuyordum.

*Ama inanınız uygulandığım o sırada*, Kur'an'daki sanât etkisi diyebileceğimiz bu duygusal etkiyi, *o zaman bu günkü kadar tatmış olmadığım için*, o andaki yorumumda, *sanâtın başka bir cephesine*, ahlâka vurgu yapmıştım. *Kur'an'daki sanât ile ilgili*, o zamanki, *yorumum şöyleydi*:

*"Öncelikle bu hanımefendi dinlesin! O Kur'an, en güzel sanâtı öğretiyor... Bu hanımefendi, sanâtçı geçiniyor ama şimdi bir soru soracağım, inanınız, onu bilemeyecek? Bakınız şimdi! Soru şu: "En güzel sanât nedir? Bilemedi, gördünüz mü?"*

*"Bilemediği, zâten sorusundan belliydi... Bu sorunun cevâbını gerçek sanâtçılar biliyor ama bu tipler bilemezler... Cevap: 'En güzel sanât, ahlâk'tır."*

### **Kur'an'daki Başka Sanâtlar**

*İmam efendinin okuduğu aşrın beni böyle aşırı derecede duygulandırmasının hemen ardından*, bayanın Kur'an'ı sanât ile yan yana getirerek yapmış olduğu yukarıdaki kıyaslamasına ilişkin notu bulup tekrar tekrar gözden geçirme ihtiyâcı duydum... *Kendi kendime sormadan da edemedim*, doğrusu:

Kendi kendime dedim **ki**, "*Bayanın demek istediği gibi 'eğer Kur'an'ın bir sanât yönü yoksa, şimdi onun beni bu derece duygulandıran tarafına ne diyeceğiz, o zaman?'*"

Çok enteresan olan da şu ki bayanın Kur'an hakkındaki görüşlerine karşı ilk yorumum, *Kur'an'daki en yüce ahlâk sanâtına ilişkindi*. Ama şimdi ise beni ağlatan Kur'an'daki bu ritim, *daha Türkçe olarak söylemek gerekirse*, Kur'an'daki Müzik Sanâtı, beni âdetâ bayacak bir duruma getirmişti...

Bu tecrübelerden sonra şimdi şu kanaate gelmiş bulunuyorum: *Kur'an'da benzer şekilde kim bilir daha ne sanâtlar vardır! Ama her birimiz, İnönü Ve Hempaları'nın ve / veya İnönü Zihniyeti'nin Tahribat Ve Tahriyat*

*tırpanından geçmiş olduğumuz için<sup>1</sup>, onları algılayacak insânî kaabiliyetlerimiz, ne yazık ki, henüz tam anlamıyla açılıp da kıvâmına gelmiş bulunmuyor / bulunamuyor...*

### **Kur'an'daki Konuşma Sanâtı Ve Mükâfâtı**

Şimdi Kur'an'daki Konuşma Sanâtı'na Ve Mükâfâtlarına ilişkin olan âyetlere bilikte bir göz gezdirelim...

*Meselâ güzel söz söylemek en güzel sanâtlardan biridir, değil mi? Öyleyse bakınız Kur'an, bu sanâtın ilkelerini nasıl veriyor?*

Her zaman konuşurken, “Kullandığımız söz (dil), güzel, yalansız ve kibarca olmalı!” deriz. Öyle değil mi? Bunlar güzel konuşmanın ilkeleridir. *İşte bakınız, bu konuda Allâhü Teâlâ ne diyor. Bakara Sûresi'nin 83. Âyeti:*

*“Bir zamanlar biz İsrâiloğullarından şöyle söz almıştık: “Yalnızca Allah'a kulluk edin, ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara iyilik yapın. İnsanlarla güzel konuşun! Namazı kılın, zekâtı verin!” Sonra pek az kısmınız hâriç döndünüz, hâlâ da yüz çevirip duruyorsunuz.”*

Konuşurken sözümüz “**doğru**” olmalı, *değil mi?* O hâlde Âli İmran Sûresi'nin 17. **Âyeti**'nde Allâhü Teâlâ ne diyor, bakınız:

*“O, sabredenleri, o doğruluktan şaşmayanları, o elpençe divan duranları, o nafaka verenleri ve seher vakitlerinde o istiğfar edip yalvaranları (görür).”*

Sözlerimiz adâleti esas almalı! Verilen sözlerin hep tutulmasını istiyoruz ya... Evet, o zaman bakınız Enam Sûresi'nin 152. **Âyeti**'ne:

*“Yetimin malına yaklaşmayın; yalnız erginlik çağına erişinceye kadar (malına) en güzel biçimde (yaklaşabilir ve uygun şekilde harcayabilirsiniz). Ölçü ve tartıyı tam adâletle yapın. Biz kimseye gücünün yettiğinden fazlasını teklif etmeyiz. Söylediğiniz zaman da, yakınınız da olsa âdil olun ve Allah'a verdiğiniz sözü tutun. Öğüt alıp düşünesiniz diye Allah bunları size emretmiştir.”*

---

<sup>1</sup> Temiz, M., *Ah! İnönü'nün İslâmî Zulmü Olmasaydı Hiç Böyle mi Olurduk?* Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://mtemiz.com/bilim/İNÖNÜ'NÜN%20İSLÂMÎ%20ZULMÜ%20HİÇ%20OLMASAYDI%20HİÇ%20BÖYLE%20Mİ%20OLRDUK.pdf> YA DA <http://mtemiz.com/bilim/İNÖNÜ'NÜN%20İSLÂMÎ%20ZULMÜ%20HİÇ%20OLMASAYDI%20HİÇ%20BÖYLE%20Mİ%20OLRDUK.docx>, En Son Erişim Tarihi: 11.10.2016.

Hele hele anne ve babayla “zarif, güzel ve tatlı olarak konuşmak”, *güzel sanâtın dışında hiç kalamaz!* Değil mi ya? İşte şimdi bakınız. İsrâ Sûresi'nin **23. Âyeti:**

*“Rab’bin kesin olarak şunları emretti: Ancak kendisine ibâdet edin, anne ve babaya iyilik edin. Onlardan biri veyâ her ikisi senin yanında yaşlanırsa, sakın onlara ‘öf’ bile deme ve onları azarlama. İkisine de tatlı ve güzel söz söyle!”*

Hak sâhiblerinden ümit ettiğin bir şeyi alamadan ayrılma durumunda kalsan bile, *onlara hiç değilse tatlı bir söz söyleyerek ayrılmalı...* Kısacası dürüst olmalı ve dürüst konuşmalıdır! O zaman İsrâ Sûresi'nin **28. Âyeti**'de bakınız ne diyor:

*“Rab’binden umduğun rahmeti elde etmek için, hak sâhiblerinden yüz çevirmek zorunda kalırsan, onlara hiç değilse tatlı bir söz söyle!”*

Konuşurken sözün en güzelini seçmeli, *nâzik olmalı...* Bunlar da güzel sanâttır, *elbette!* O zaman İsrâ Sûresi'nin **53. Âyeti:**

*“Mü’min kullarıma söyle de (kâfirlere) en güzel olan sözü söylesinler. Çünkü şeytan aralarına fesat sokar. Şüphesiz şeytan, insan için apaçık bir düşmandır.”*

Azgın kimselerle konuşurken bile, *onlara karşı yumuşak bir dil kullanmalı...* Tâhâ Sûresi'nin **41-44. âyetleri:**

*“Ben, seni kendime (peygamber) seçtim. Sen kardeşinle birlikte mucizelerimle git. İkiniz de beni anmakta gevşeklik etmeyin. Firavun'a gidin, çünkü o gerçekten azdı. Varın da ona yumuşak söz söyleyin; olur ki, öğüt dinler yâhut korkar.”*

Allah'ın (CC) emir ve yasaklarına saygılı yaklaşmalı, yalan sözden sakınılmalı... *Bunun için işte, Hac Sûresi'nin 30. Âyeti:*

*“Emir budur! O hâlde, pislikten, putlardan kaçının; yalan sözden sakının.”*

Faydasız ve boş sözlerden kaçmalı, anlamlı konuşmalı... Elbette ki bunlar da güzel sanâta girer. İşte Mü'minun Sûresi'nin **3. Âyeti:**

“Onlar ki, **boş** ve yararsız şeylerden yüz çevirirler.”

Konuşurken Allah'tan (CC) korkup “yalandan” kaçmalı, “doğru” söz söylemeli... Ahzab Sûresi'nin **70. Âyeti** ne bakınız:

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve “doğru söz” söyleyin ki, Allah işlerinizi düzene koysun ve günahlarınızı bağışlasın!”

Sözün “doğrusunu ve düzgününü” söylemek de güzel bir sanâttır. Bunun için Nisâ Sûresi'nin **9. Âyeti**:

“Kendileri, geriye zayıf çocuklar bıraktıkları takdirde, onların geleceğinden endişe duyacak olanlar, (yetimler hakkında da aynı) endişeyi duysunlar, Allah'tan sakınsınlar ve “doğru söz” söylesinler.

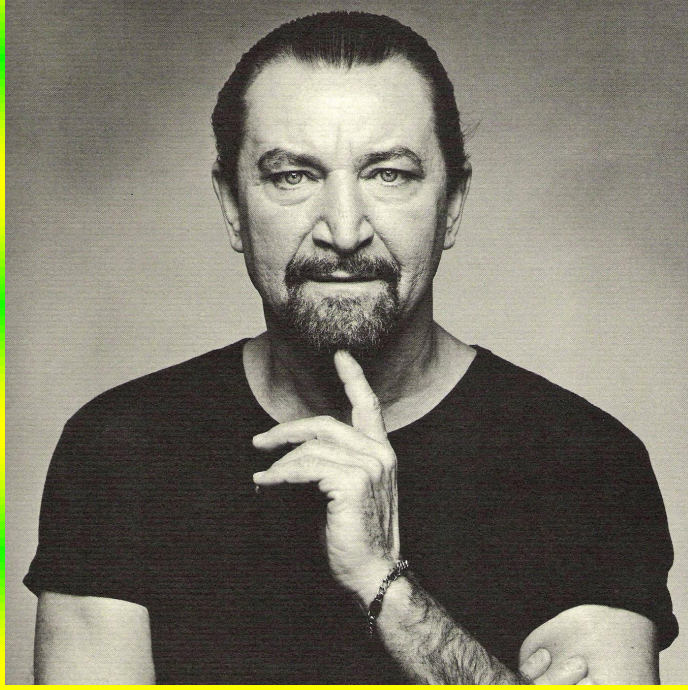
### **Kur'an'daki Müzik Sanâtını Keşfeden Müziyen Maurice Béjart<sup>Ω</sup>**

**1927** yılında Marsilya'da doğan ve **250'den fazla koreografiye imzâ atan**, Maurice Bejart, *Bale Dünyâsı'nın en ünlü isimlerinden biriydi*. Sâdece ülkesi olan Fransa'da değil, *bütün dünyâ başkentlerinde*, ayakta alkışlananlardı. **Maurice Bejart** Bale Sanâtı'nda, *devrim yaptığına inanılan*, bir sanâтчıydı.

Fakat şöhretin zirvesindeyken **1981** yılında İslâm Dinine girdiğini açıklamasıyla bence Maurice Bejart, *şöhretin getirdiği asıl ve gerçek mutluluğa kavuşmuş oldu*. Maurice Bejart o zaman bu kararıyla sevenlerini öyle şaşırtmıştı ki... Çünkü bugünkü dünyâda-hayatta böyle bir sanâтчının, *şöhretin zirvesindeyken bile*, Müslüman olması öyle basit bir iş değildi...

---

<sup>Ω</sup> Vikipedi, Alındığı İnternet Elektronik Adresi,  
[http://tr.wikipedia.org/wiki/Maurice\\_B%C3%A9jart](http://tr.wikipedia.org/wiki/Maurice_B%C3%A9jart), En Son Erişim Târihi: 23.02.2013.



*Maurice Bejart*  
*Müslüman Olanlar “Allah’ın Sözü” Olan Âyetlerdeki İşte Bu Gerçekleri*  
*Görüyorlar...*

## **Caydırma Girişimleri**

Maurice Bejart’ın Müslüman oluşundan Caydırma girişimleri o kadar yoğun bir şekilde başlatılmıştır ki!

Müslüman olduğunu açıklaması üzerine bütün Dünyâ Basını-Dünyâ Medyası ve bütün sevenleri Maurice Bejart’ı kararından caydırmak için az uğraşmadılar! *Ama nafîle!* Buna güçleri yetmedi...

Maurice Bejart’ı kararından caydırmak için bütün Dünyâ Basını ve bütün sevenleri *“kırk dereden su getirdiler.”* Maurice Bejart’ı hiç birine itibar etmiyordu, *vesselâm...* Onu karârından caydırmak için, *meselâ neler söylemediler, neler!* Öyle ki **Bejart**

Bası'nın-Medya'nın soru yağmuruna tutuldu. *Neymiş bunlar!* Bunlar içinde en dikkati çeken de şuydu: Meselâ şimdiki Müslümanlar güçsüzmüş, *geri kalmışlarmış vs...*

Ama Bejart kararını, *onlar gibi*, 'basitçe' düşünmeden vermişti... *Çünkü o asıl gerçeği inceleyip gördükten sonra*, tek başına kalsa da, *karârından vazgeçmeyecekti*. Yöneltilen bütün sorulara bu ruhla ve kararlılıkla cevap vermişti. Ve de "*Asıl vahşetin ve geriliğin bugün, Batı'da olduğunu*" açıklamaktan da çekinmemişti.

Peki, *Bejart'ın bu "kararlılığı" nereden geliyordu?* İşte açıklıyorum. Meselâ ben her zaman neden diyorum, "*Dünyâ'ya geldiğimde en çok Kur'an'ı ve Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (SAV)'mi tanıdığımı seviniyorum?*" diye... Bejart da benim gibi bu en gerçek Kayağı tanımıştır da, *ondan...*

***Biliyor musunuz En Çok Neye Seviniyorum?***

<http://mtemiz.com/BİLİYOR MUSUNUZ EN ÇOK NEYE SEVİNİYORUM.pdf>

Çünkü Bejart yıllarca icrâ ettiği kendi Müzik Sanâtı'nın inceliklerini-kaynağını, *Kur'an'ın Mûsikîsi'nde, ritminde ve ahenginde görmüştü...* İşte bu yüzden o, *Kur'an'a gönülden inanmıştı*. Kur'an'ın emsalsizliğini, dolayısıyla da Kur'an'ın *Allah'ın (CC) Kitabı- Allah'ın (CC) Sözü olduğunu*, hemen tasdik etmişti.

İngiliz bilim adamı **A.J. Arberry**'nin:

*"Kur'an'ı her ne zaman makamla okunurken işitsem, bana müzik dinliyormuşum gibi gelir. Bu sürekli melodinin altında sanki bir davulun ısrarlı temposunun seslerini işitiyorum. Tıpkı kalbimin vuruşları gibi..."*

şeklinde târif ettiği Kur'an'daki Mûsikiyi, ritmi ve ahengi, şüphesiz Bejart da duymuştu ki, bu yüzden kararını inançla dile getiriyordu.

Kur'an öyle bir ilâhi kelâmdır ki, *onda Müzisyen olan Müziğin, Matematikçi olan Matematiğin, Edebiyatçı olan Edebiyatın gerçek inceliklerini,...*, görür ve hisseder... Kısacası o kitap her okuyana, *kendinden ve kendi bilim ve sanâtından, değişmeyen sırlar fısıldar.*



*Müzisyen Maurice Bejart*

### **‘Teşekkür Ederim, İmânımı Tâzeledim’**

Profesör M. Hamidullah anlatıyor:

*“İstanbul’da iken bir Avrupalı Müzik Profesörü geldi. ‘Kur’an’ı tetkik ediyorum.’ dedi. ‘Onu inceledikçe hayrete düşüyorum’.”*



Hamidullah'ın anlattığına göre Müzik Profesörü şöyle diyordu.

*“Kur'an şiir olmadığı hâlde, ondan bir harf kaldırırsan derhâl kendine has mûsikinin aksadığı görülüyor... Bu insan sözünde olamaz, insan sözünde böyle istisnâsız tam bir ahenk bulunamaz.”<sup>2</sup>*

Yine Hamidullah'ın anlattığına göre, misâfir profesör konuşmasını şöyle sürdürüyor:

*“Nihâyet Kur'an'daki mûsikinin, Kur'an'ın bir mûcizesi olduğuna işâret ettiği için Müslüman olmuştum.”*

Şimdi Müzik Profesörü'nün bundan sonraki konuşmasına özellikle biraz daha dikkat ediniz:

*“Hâlbuki ‘Âmene’r-Resûlü’de, bir kelimedede bu ahenk bozuluyor, mûsikî kalmıyor... Bir kelimedede dahî bu ahengin bozulması onun mûcizeliğini kaldırır, îmânım sarsıldı’.”*

### Hamidullah'ın Açıklaması

Îmânı sarsılan Profesör Hamidullah'a, *bu konudaki derdini anlatmak için*, gelmişti. Misâfirinin sıkıntısını anlayan Profesör M. Hamidullah, *‘Oku, bakalım nasıl bozuluyor?’* dedim. Hamidullah *‘Okudu...’* diyor... *“Okudu ama ‘Lâtûahiznâ’ diye okuyor... ‘Vav’ı’ med harfi gibi alıp Ta’yı’ ‘tû’ diye uzatıyordu.”*

Hamidullah'ın açıklamasına göre Müzik Profesörü âyetin bir harfini yanlış şekilde meselâ uzatarak okuyordu... Hamidullah, *“Ona dedim ki’* diyor:

---

<sup>2</sup> Polat, M., **Kuran-I Kerim (2)**,  
[http://www.hurisikgazetesi.com/yazarlar/yazar\\_detay.asp?detay2=479&yazar\\_id=10](http://www.hurisikgazetesi.com/yazarlar/yazar_detay.asp?detay2=479&yazar_id=10)

*‘Sen yanlış okuyorsun. Oradaki vav hemzenin yazılması için konmuştur. Uzatma harfî (Med harfî) değildir. Onu dikkate alma! Ta’yı uzatmadan oku: ‘Lâ tüahiznâ.’’’*

Hamidullah hatâsını anlayan Müzik Profesörü’nün cevâbını ve davranışını şöyle açıklıyor:

*‘O hâlde tamam, mûsikî **mükemmeldir,**’ dedi ve gitti. Geçenlerde bana bir mektup yazmış, ‘Teşekkür ederim, îmânımı **tâzeledim**’ diyor.’*

Şimdi hemen anlamış olmalısınız ki bu Müzik Profesörü Maurice Bejart’tan başkası değildi.



*Maurice Béjart*

## **Sonuç**

*On-onbeş yıl kadar önce, Kur’an’daki Matematiğe hayran kalıp da Müslüman olanları biliyordum<sup>3</sup>...*

---

<sup>3</sup> <http://www.kuranca.com/>

O Kur'an ki, *görüyorsunuz*, yalnızca sanât değil, *'yaş ve kuru' ne ararsanız*, onda bulunmaktadır. En'an Süresi'nin 59. Âyeti'nde öyle denmiyor mu? İşte, *"Gaybın anahtarları O'nun katındadır, onları O'ndan başkası bilmez, karada ve denizde olanları O bilir ve bir yaprak düşmez ki, onu O bilmesin; ne toprağın karanlıklarında bir tâne, ne de kuru ve yaş hiçbir şey yoktur ki, o herşeyi açıklayan Kitap'ta bulunmasın."*